ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક બોર્ડ

વિહંગાવલોકન

સ્થાપના

- ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તકમંડળની સ્થાપના ઈ.સ. ૧૯૬૯ની ૨૧મી ઓક્ટોબરના રોજ કરવામાં આવી હતી, આડત્રીસ વર્ષથી મંડળે પોતાનું મુખ્ય લક્ષ્ય, ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળાં પાઠ્યપુસ્તકોનું પ્રકાશન કરી તથા ગુજરાતના વિદ્યાર્થીઓને વાજબી કિંમતે એ સુલભ બનાવીને, પાર પાડ્યું છે.
- મંડળ તરફથી ધોરણ 1 થી ૧૨નાં ગુજરાતી માધ્યમનાં પાઠ્યપુસ્તકો પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે. તદુપરાંત હિન્દી, અંગ્રેજી, મરાઠી, સિન્ધી, ઉર્દૂ, સંસ્કૃત અને તમિલ ભાષામાં પણ પાઠ્યપુસ્તકોનું પ્રકાશન કરવામાં આવે છે.

સભા–સમિતિઓ

- મંડળનું સમગ્ર સંચાલન સારી રીતે થાય તેના નિશ્ચિત ઉદ્દેશો પાર પડે તે માટે નીચે મુજબની સભા–સમિતિની રચના કરવામાં આવે છે.
- (૧) સામાન્ય સભા
- (૨) નિયામક સભા
- (૩) કાર્યવાહક સમિતિ
- (૪) શૈક્ષણિક સમિતિ
- (૫) સંશોધન સમિતિ
- (૬) ઉત્પાદન સમિતિ

✓ ઉપરની સમિતિઓ મંડળનો સમગ્ર વહીવટ સારી રીતે ચાલે એ અંગેનાં સલાહ–સૂચનો આપે છે

મંડળની વિતરણ અંગેની કામગીરી

- મુદ્રિત થયેલાં પાઠ્યપુસ્તકોનું વિતરણ સમગ્ર ગુજરાતમાં સહકારી ધોરણે કામ કરતી સંસ્થાઓ મારફતે કરવામાં આવે છે.

- દરેક જિલ્લાના વિતરક સાથે પાઠ્યપુસ્તકોના છૂટક વેચાણની કામગીરી માટે વિક્રેતાઓને જોડી દેવામાં આવે છે.

- છૂટક વેચાણ કરનારા વિક્રેતાઓની નોંધણી મંડળમા કરવામાં આવે છે. આ વ્યવસ્થાની તમામ વિદ્યાર્થીઓને પાઠ્યપુસ્તકો સરળતાથી પ્રાપ્ત થાય છે.

- અમદાવાદમાં પણ મંડળનું પોતાનું વેચાણ કેન્દ્ર (સેલ ડેપો, ગોડાઉન નં. ૯, અસારવા પુલ નીચે, અમદાવાદ – ૩૮૦ ૦૧૬ ફોનઃ ૨૨૧૩૩૯૨૦) ચાલે છે.

- કોઈ પણ સંસ્થાને કે વ્યક્તિગત ધોરણે કોઈ પણ વિદ્યાર્થીને આ વેચાણ કેન્દ્ર ઉપરથી પાઠ્યપુસ્તકો છૂટક વેચાણના ધોરણે મળી શકે છે. બહાર ગામથી મનીઓર્ડર કે બેન્કડ્રાફ્ટ દ્વારા પણ પાઠ્યપુસ્તકો મેળવી શકાય છે.

મંડળની સંશોધન અંગેની કામગીરી

- પાઠ્યપુસ્તક મંડળ પાઠ્યપુસ્તકોનું પ્રકાશનકાર્ય કરીને જ સંતોષ માનતું નથી.

- પાઠ્યપુસ્તકોની ગુણવત્તા સતત સુધરતી રહે તે માટે સંશોધન અંગેની કામગીરી પણ હાથ ધરવામાં આવે છે.

- प्राथमिक शिक्षकोथी मांडीने युनिवर्सिटीना अध्यापको सुधीनी प्रतिभाशाळी व्यक्तिओने मूल्यांकन कार्यक्रम तथा अन्य शैक्षणिक कार्यक्रमोमां जोडवामां आवे छे.

- पाठ्यपुस्तक संपादन तालीम शिबिर अने पाठ्यपुस्तकोना लेखको, परामर्शको, अनुवादको वगेरे माटेनो प्रतिभाशोध कार्यक्रम हाथ धरवामां आव्यां छे.

મંડળની નવાં ક્ષેત્રોમાંની કામગીરી

- બુનિયાદી વિષયોનાં પાઠ્યપુસ્તકો : ઈ.સ. ૧૯૯૯થી ધોરણ ૧૧–૧૨ના બુનિયાદી વિષયોનાં ૨૬ પાઠ્યપુસ્તકોનું પ્રકાશન કરીને મંડળે જાહેર પરીક્ષા માટેના વધારે વિષયોનાં પાઠ્યપુસ્તકો દ્વારા જે–તે ક્ષેત્રના વિદ્યાર્થીઓને આધારભૂત સાહિત્ય પૂરું પાડ્યું છે.

- આથી ગ્રામ અને કૃષિનાં ક્ષેત્રોમાં પણ મંડળ માનવ સંશોધન વિકાસના મહત્ત્વના કાર્યમાં પોતાનો ફાળો આપી શક્યું છે.

મંડળના ઉદ્દેશો

- ગુજરાત સરકારે મંજૂર કરેલ અભ્યાસક્રમ અનુસાર ધોરણ ૧ થી ૧૨ નાં ગુજરાતી માધ્યમ ઉપરાંત અન્ય સાત માધ્યમો – હિન્દી, અંગ્રેજી, મરાઠી, સિન્ધી, ઉર્દૂ, સંસ્કૃત અને તમિલમાં સારી ગુણવત્તાવાળાં પાઠ્યપુસ્તકો તૈયાર કરી, તેનું મુદ્રણ કરાવી વિદ્યાર્થીઓને વાજબી કિંમતે સમયસર મળે તે મુજબ વિતરણ કરવું.
- શિક્ષક અધ્યાપન પોથીઓ, સ્વાધ્યાયપોથીઓ અને અન્ય શૈક્ષણિક સામગ્રી તૈયાર કરવી.
- પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક સ્તરના અભ્યાસક્રમ

સુધારવા માટેના સંશોધનો હાથ ધરવા અને તેને પ્રોત્સાહન આપવું છે.

- **પ્રાથમિક , માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક સ્તરના વિદ્યાર્થીઓ માટે પૂરક વાચન સામગ્રી તૈયાર કરવી.**
- **પ્રાથમિક , માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર શિક્ષણની પ્રગતિ અને ગુણવત્તા સુધારણામાં સહાય કરવી અને તેને વેગ આપવો.**

દ્રષ્ટિ

ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ

- **પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને ઉચ્ચમાધ્યમિક શિક્ષણની મદદ અને પ્રવાસના વેગ માટે ગુજરાત સરકાર તરફથી માન્ય રાખેલ જુદા જુદા પાઠ્યપુસ્તકોના વિશેષસૂચિ – અભ્યાસક્રમ પ્રકાશિત કરવા.**

સંગઠન માળખું

મંડળનું સંસ્થાકીય માળખુ

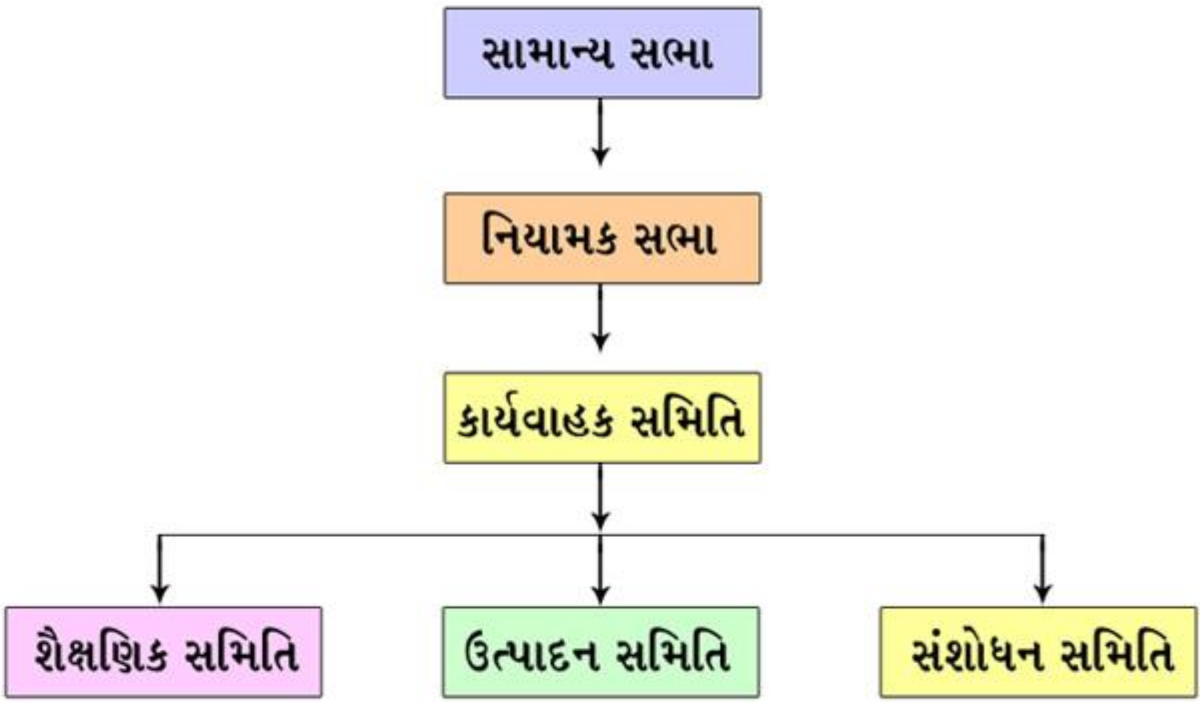

મંડળની સમિતિઓ

સામાન્ય સભા		
માનનીય શિક્ષણ મંત્રીશ્રી અધ્યક્ષ	-	૦૧
માનનીય કાર્યવાહક પ્રમુખશ્રી	-	૦૧
સરકારી સભ્યો	-	૧૧
બિનસરકારી સભ્યો (નિયામક સભામાં હોય તે)	-	૦૯
બિનસરકારી સભ્યો કે જેઓ નિયામક સભામાં સભ્યો ન હોય	-	૧૦
કુલ	-	**૩૨**

નિયામક સભા		
કાર્યવાહક પ્રમુખ	-	૦૧
સરકારી સભ્યો	-	૧૧
બિનસરકારી સભ્યો	-	૦૯
કુલ	-	૨૧

કાર્યવાહક સમિતિ		
કાર્યવાહક પ્રમુખ	-	૦૧
નિયામક સભામાંથી નિયુક્ત કરવામાં આવેલ	-	૦૫
સમિતિઓનાઅધ્યક્ષો	-	૦૩
નિયામક		૦૧
નાયબ નિયામક		૦૧
કુલ	-	૧૧

શૈક્ષણિક સમિતિ		
નિયામક સભા નીમે તે એક અધ્યક્ષ	-	૦૧
પાઠ્યપુસ્તક મંડળના નિયામક	-	૦૧
પ્રાથમિક શિક્ષણ નિયામક	-	૦૧
નિયામક જી.સી.ઇ.આર.ટી.		૦૧
ચેરમેન, ગુજ. માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિ. બોર્ડ		૦૧
નિયામક સભા નક્કી કરે તે (વધુમાં વધુ ૭) –		૦૭

નાયબ નિયામક (સભ્ય સચિવ)		૦૧
કુલ	-	૧૩

મંડળની પ્રવૃત્તિઓ

નવા અભ્યાસક્રમ મુજબના ધોરણ ૫ થી ૧૨ નાં પાઠ્યપુસ્તકોનું નિર્માણ, અનુવાદ અને વિતરણ

જુન, ૨૦૦૪ માં ધોરણ ૮ અને ૧૧

જૂન, ૨૦૦૫ માં ધોરણ ૯ અને ૧૨

જૂન, ૨૦૦૬ માં ધોરણ ૧૦

જૂન, ૨૦૦૭ માં ધોરણ ૫ અને ૬

જૂન, ૨૦૦૮ માં ધોરણ ૭

જૂન, ૨૦૦૮ ધોરણ ૮ ના અંગ્રેજી વિષય માટે સપ્લીમેન્ટ્રીરીડિંગ માટેનું પુસ્તક

જુન–૨૦૦૮, ધોરણ ૮ (પ્રથમ–૧) સંસ્કૃતપાઠશાળાઓ માટેના પાઠ્યપુસ્તકો

-
- **જુન ૨૦૦૮ થી ધોરણ ૧૧ કોમ્પ્યુટર પરિચય પાઠ્યપુસ્તકો (તમામ પ્રવાહોના અધિકારો સહિત) ધોરણ ૮ યોગ, સ્વાસ્થ્ય અને શારીરિક શિક્ષણ (સંવિશન આવૃત્તિ)**

- **ધોરણ ૮ થી ૧૨ ના વિજ્ઞાન વિષયની પ્રયોગપોથીઓનું નિર્માણ, અનુવાદ અને વિતરણ**

- ધોરણ ૧૦ નાં મુખ્ય પાંચ વિષયોની સ્વ–અધ્યયનપોથી (વર્કબુક) નું નિર્માણ અને વિતરણ
- ધોરણ ૧૨ નાં વિજ્ઞાનપ્રવાહ અને સામાન્ય પ્રવાહના મુખ્ય ૧૦ વિષયોની સ્વ–અધ્યયનપોથી (વર્કબુક) નું નિર્માણ અને વિતરણ
- ધોરણ ૩ અને ૪ ની સ્વ–અધ્યયન પોથી (વર્કબુક) નું નિર્માણ અને વિતરણ (માધ્યમો સહિત)
- ધોરણ ૫ અને ૬ ની પ્રયોગપોથી અને નકશાપોથીનું નિર્માણ (માધ્યમો સહિત)
- સર્વ શિક્ષા અભિયાન મિશન અંતર્ગત એસ.સી./એસ.ટી. નાં બાળકો માટે ઈનોવેટિવ એકટિવિટીના ભાગરૂપે ધોરણ ૧ અંકલેખન (૧ થી ૫૦), ધોરણ ૪ હિન્દી મૂળાક્ષર અને ધોરણ ૫ માટે અંગ્રેજી મૂળાક્ષરના પાઠ્યપુસ્તકોનું પ્રકાશન અને વિતરણ

પ્રકાશનની રૂપરેખા

શાલેય પાઠ્યપુસ્તકો – ધોરણ ૧ થી ૧૨

ધોરણ ૮ થી ૧૨ ની પ્રયોગપોથી

પી.ટી.સી., સી.પી.એડ઼ડી.પી.એડ઼ અને સંસ્કૃત પાઠશાળાના પાઠ્યપુસ્તકો છે.

શિક્ષક અધ્યાપન પોથી

સ્વ– અધ્યયન પોથી

પ્રયોગપોથી – નકશાપોથી

અંગ્રેજી – ગુજરાતી શબ્દકોશ (ધોરણ ૫ થી ૭ માટે)

‘બાલસૃષ્ટિ’ સામયિક (માસિક)

ધોરણ ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ માટે અંગ્રેજી ભાષાની સપ્લીમેન્ટરી રીડિંગ માટેની બટર ફ્લાય પુસ્તિકા

વહીવટી માળખું

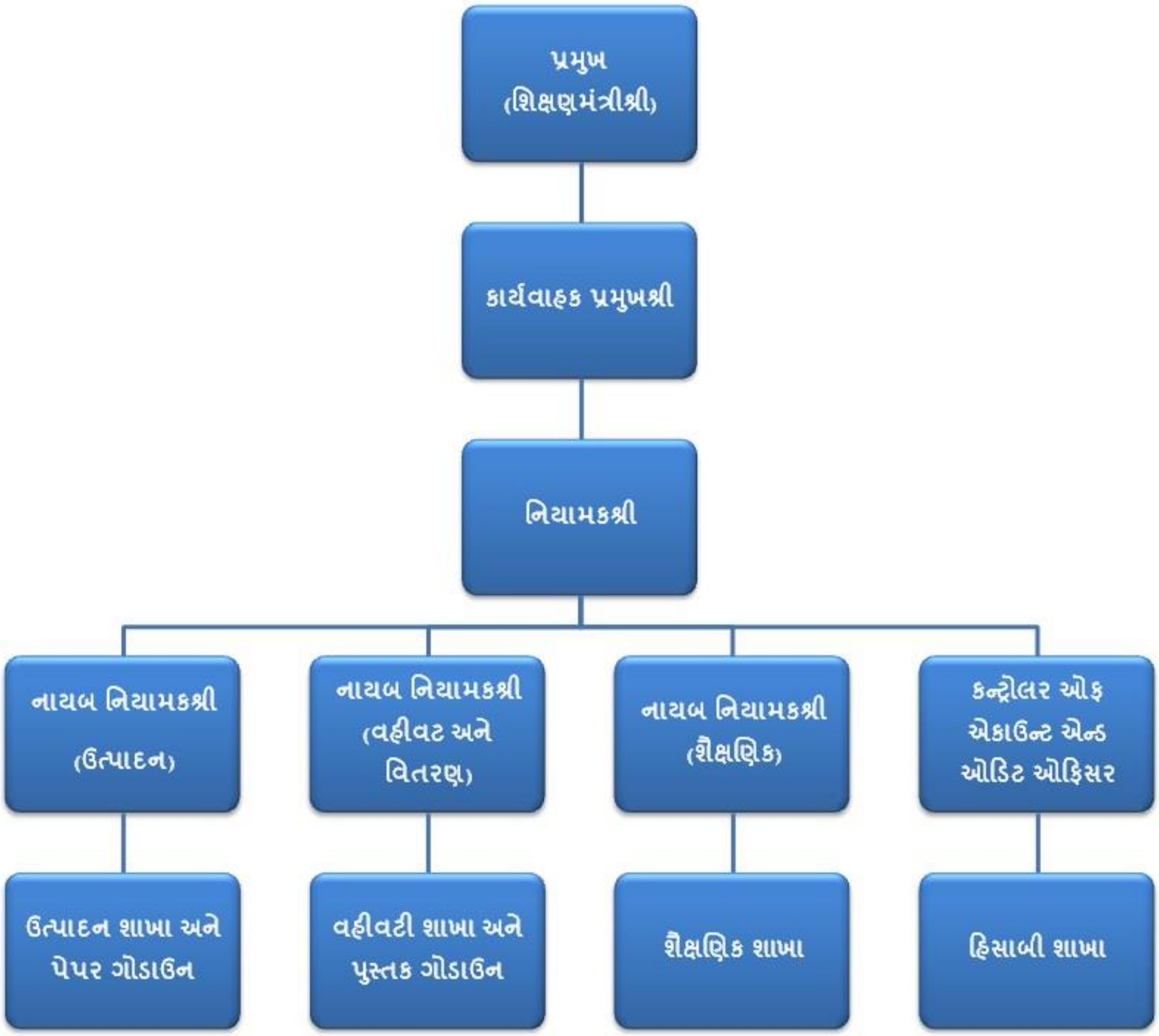

વહેંચણી

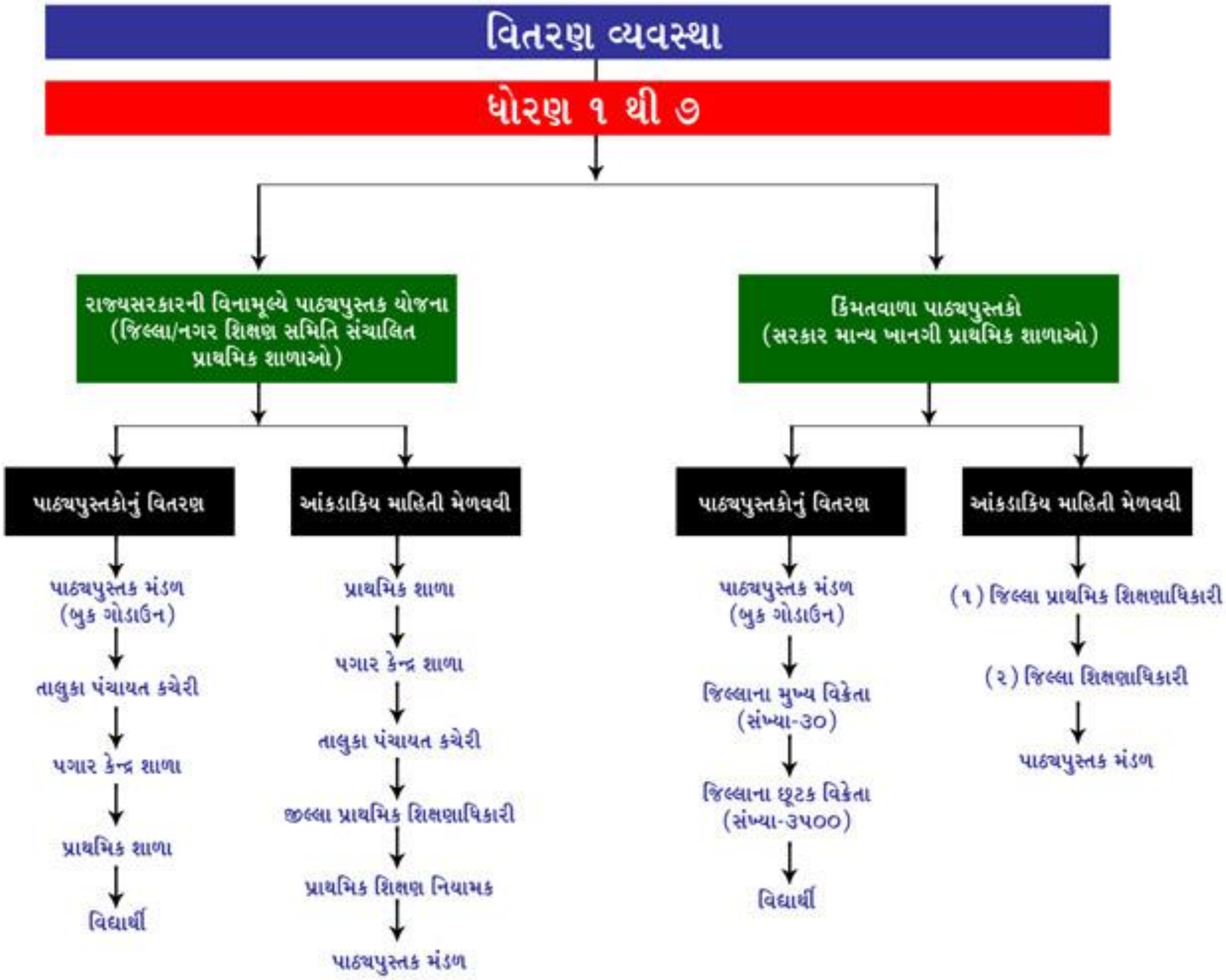
વિતરણ વ્યવસ્થા
ધોરણ ૧ થી ૭
રાજયસરકારની વિનામૂલ્યે પાઠ્યપુસ્તક યોજના (જિલ્લા/નગર શિક્ષણ સમિતિ સંચાલિત પ્રાથમિક શાળાઓ)
કિંમતવાળા પાઠ્યપુસ્તકો (સરકાર માન્ય ખાનગી પ્રાથમિક શાળાઓ)
પાઠ્યપુસ્તકોનું વિતરણ
આંકડાકિય માહિતી મેળવવી
પાઠ્યપુસ્તક મંડળ (બુક ગોડાઉન)
તાલુકા પંચાયત કચેરી
પગાર કેન્દ્ર શાળા
પ્રાથમિક શાળા
વિદ્યાર્થી
પ્રાથમિક શાળા
પગાર કેન્દ્ર શાળા
તાલુકા પંચાયત કચેરી
જીલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણાધિકારી
પ્રાથમિક શિક્ષણ નિયામક
પાઠ્યપુસ્તક મંડળ
પાઠ્યપુસ્તકોનું વિતરણ
આંકડાકિય માહિતી મેળવવી
પાઠ્યપુસ્તક મંડળ (બુક ગોડાઉન)
જિલ્લાના મુખ્ય વિક્રેતા (સંખ્યા-૩૦)
જિલ્લાના છૂટક વિક્રેતા (સંખ્યા-૩૫૦૦)
વિદ્યાર્થી
(૧) જિલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણાધિકારી
(૨) જિલ્લા શિક્ષણાધિકારી
પાઠ્યપુસ્તક મંડળ

વહેંચણી

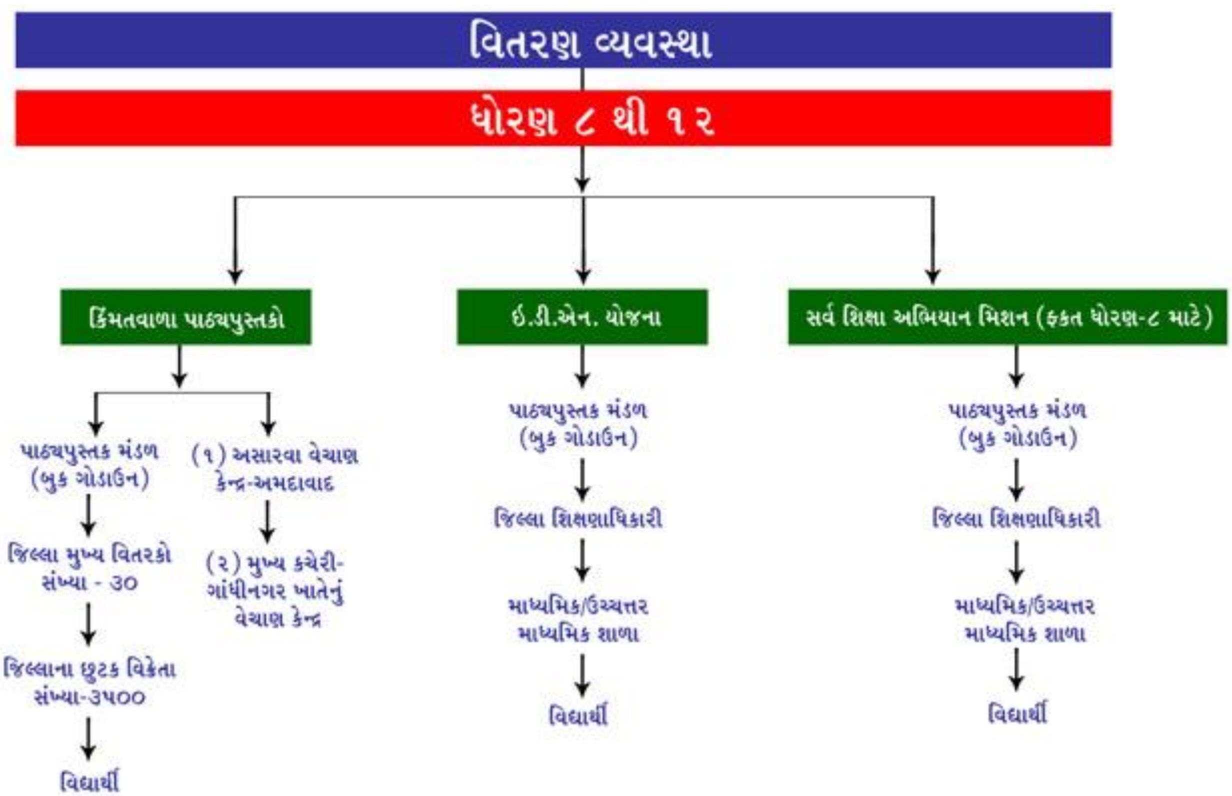

અદ્યતન 'સેલ્સ ડેપો' નિર્માણના હેતુઓ

- રાજ્યમાં શાળાઓ અને વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યામાં ઉત્તરોત્તર થતા વિકાસને ધ્યાનમાં રાખીને અદ્યતન બહુહેતુક સુવિધા ધરાવતા સેલ્સ ડેપોની જરૂરિયાત સંતોષવી.
- પાઠ્યપુસ્તકની વિતરણ–વ્યવસ્થા સરળ અને ઝડપી બનાવવી.
- રાજ્યના પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ તેમજ ઉચ્ચ શિક્ષણના સંવર્ધન માટે રાજ્યકક્ષાના અધિકારીશ્રીઓ માટે અમદાવાદ ખાતે મીટિંગ સ્થળ તરીકે સગવડ ઊભી થાય.
- શાળાઓ–સંસ્થાઓ તથા વિદ્યાર્થીઓને સરળતાથી પાઠ્યપુસ્તકો ઉપલબ્ધ થઈ શકે.
- મંડળનાં પ્રકાશનો, એન.સી.ઈ.આર.ટી., સી.બી.એસ.ઈ. તથા અન્ય રાજ્યોનાં પાઠ્યપુસ્તક મંડળોનાં પ્રકાશનોનું સંગ્રહાલયનું નિર્માણ કરવું.

- **પાઠયપુસ્તકો અને મંડળનાં અન્ય પ્રકાશનોની હસ્તપ્રતોના નિર્માણમાં મંડળના અધિકારીશ્રીઓ, લેખકશ્રીઓ તથા સમીક્ષકો સાથે બેસી સમય–મર્યાદામાં કામ પૂર્ણ કરી શકે તેવી અદ્યતન બેઠક–વ્યવસ્થા પૂરી પાડવી.**
- **મંડળની કાર્યશિબિરમાં રાજયભરમાં આમંત્રિત સભ્યશ્રીઓ માટે નિવાસની સગવડ સુલભ થાય.**
-
- **ગુણવત્તાસભર પાઠયપુસ્તક હસ્તપ્રત–નિર્માણ અર્થે લાઈબ્રેરીની ઉત્તમ વ્યવસ્થા ઉપલબ્ધ થાય.**

સ્થાપના

- **ગુજરાત રાજ્યમાં પાઠયપુસ્તકોનું રાષ્ટ્રીયકરણ થતાં ઈસ. ૧૯૬૯ની ૨૧મી ઓક્ટબરના રોજ સોસાયટી રજીસ્ટ્રેશન એક્ટ – ૧૮૬૦ હેઠળ રજી.નં. એફ–૩૯૦થી ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠયપુસ્તકમંડળની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.**

- **છેલ્લાં પાંત્રીસ વર્ષથી મંડળે પોતાનું મુખ્ય લક્ષ્ય, ઉચ્ચ ગુણવત્તામાં પાઠયપુસ્તકોનું પ્રકાશન કરી તથા ગુજરાતના વિદ્યાર્થીઓને વાજબી કિંમતે એ સુલભ બનાવીને, પાર પાડ્યું છે.**

- **મંડળ તરફથી ધોરણ ૧ થી ૧૨નાં ગુજરાતી માધ્યમનાં પાઠયપુસ્તકો પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે. તદુઉપરાંત હિન્દી, અંગ્રેજી, મરાઠી, સિન્ધી, ઉર્દૂ, દેવગનારી અને તમિલ ભાષામાં પણ પાઠયપુસ્તકોનું પ્રકાશન કરવામાં આવે છે.**

સંચાલન

- **રાજ્યના માનનીય શિક્ષણમંત્રીશ્રી મંડળના બંધારણની રૂએ મંડળના**

પ્રમુખ છે.

➢

મંડળનું સંચાલન તેના નિયત ઉદેશો અનુસાર થાય તે માટે રાજ્ય સરકાર દ્વારા નીચેની સમિતિઓની રચના કરવામાં આવે છેઃ

- **સામાન્યસભા (અધ્યક્ષઃમાન.શિક્ષણમંત્રી શ્રી, ગુજરાત રાજ્ય)**
- **નિયામકસભા**
- **કાર્યવાહક સમિતિ**
- **શૈક્ષણિક સમિતિ**
- **ઉત્પાદન સમિતિ**

સંશોધન સમિતિ

મંડળની સ્થાપનાના મુખ્ય ઉદ્દેશો

- **પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણની પ્રગતિમાં સહાય કરવી અને તેને વેગ આપવો**
- **અધ્યયન–અધ્યાપનની પ્રક્રિયામાં સહાયતા મળે તે માટે શાલેય પાઠ્યપુસ્તકો, શિક્ષણ અધ્યાપન પોથીઓ, સ્વાધ્યાય–પુસ્તિકાઓ અને અન્ય શૈક્ષણિક સામગ્રીનું નિમાર્ણ કરવું.**
- **ગુજરાત સરકારે મંજુર કરેલા પાઠ્યક્રમો–અભ્યાસક્રમો અનુસાર જુદા જુદા વિષયનોનાં પાઠ્યપુસ્તકો પ્રકાશિત કરવાં.**
- **મંડળના પ્રકાશનો "નહિ નફો, નહિ નુકશાન' ના ધોરણે વિદ્યાર્થીઓને પ્રાપ્ય બનાવવાં**

- **પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક સ્તરના અભ્યાસક્રમો સુધારવા માટેનાં સંશોધનો હાથ ધરવાં અને તેવાં સંશોધનોને પ્રોત્સાહન આપવું.**
- **પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક સ્તરના વિદ્યાર્થીઓ માટે પૂરત વાચનસામગ્રીનું નિર્માણ કરવું.**
- **પાઠ્યપુસ્તકો વિનામૂલ્યે આપવાની રાજ્ય સરકારની યોજના અંતર્ગત પાઠ્યપુસ્તકો તાલુકા / જિલ્લા મથકો સુધી પહોંચાડવાની કામગીરી કરવામાં આવે છે.**

હસ્તપ્રતો તૈયાર કરવાની કામગીરી

- **મંડળ ધોરણ ૧ થી ૧૨નાં પાઠ્યપુસ્તકોની હસ્તપ્રતો જે–તે ધોરણનાં શિક્ષકો, અધ્યાપન મંદિર–બી.એડ. કોલેજના અધ્યાપકો, શાળા–કોલેજ–યુનિવર્સિટીના શિક્ષકો–અધ્યાપકો પાસે તૈયાર કરાવી ક્ષતિરહિત બનાવીને પ્રકાશિત કરે છે.**

- **આ હસ્તપ્રતોની સમીક્ષા પણ ઉપર મુજબની વ્યક્તિઓ પાસે કરાવવામાં આવે છે. તદ ઉપરાંત વિષય સલાહકારો જે–તે વિષયના પાઠ્યપુસ્તકની તૈયારીમાં મહત્ત્વનો ફાળો આપે છે.**

મુદ્રણની કામગીરી

- **મુદ્રિત થયેલાં પાઠ્યપુસ્તકોનું વિતરણ સમગ્ર ગુજરાતમાં સહકારી ધોરણે કામ કરતી સંસ્થાઓ મારફતે કરવામાં આવે છે.**

- **દરેક જિલ્લાના વિતરક સાથે પાઠ્યપુસ્તકોના છૂટક વેચાણની કામગીરી માટે વિક્તાઓને જોડી દેવામાં આવવ છે.**

- **છૂટક વેચાણ કરનારા વિક્રેતાઓની નોંધણી મંડળમાં કરવામાં આવે છે.**

આ વ્યવસ્થાથી તમામ વિદ્યાર્થીઓને પાઠ્યપુસ્તકો સરળતાથી પ્રાપ્ત થાય છે.

- **અમદાવાદમાં પણ મંડળનું પોતાનું વેચાણકેન્દ્ર (સેલડેપો, ગોડાઉન નં. ૯, અસારવા પુલ નીચે, અમદાવાદ – ફોન નં. ૨૨૧૩૩૯૨૦) ચાલે છે.**

- **કોઈપણ સંસ્થાને કે વ્યક્તિગત ધોરણે કોઈ પણ વિદ્યાર્થીને આ વેચાણકેન્દ્ર ઉપરથી પાઠ્યપુસ્તકો છૂટક વેચારણના ધોરણે મળી શકે છે.**

- **બહારગામથી મનીઓર્ડર કે બેન્કડ્રાફ્ટ દ્વારા પણ પાઠ્યપુસ્તકો મેળવી શકાય છે.**

મંડળની સંશોધન અંગેની કામગીરી

- **પાઠ્યપુસ્તક મંડળ પાઠ્યપુસ્તકોનું પ્રકાશનકાર્ય કરીને જ સંતોષ માનતું નથી.**

- **પાઠ્યપુસ્તકોની ગુણવત્તા સતત સુધરતી રહે તે માટે સંશોધન અંગેની કામગીરી પણ હાથ ધરવામાં આવે છે.**

- **પ્રાથમિક શિક્ષકોથી માંડીને યુવિવર્સિટીના અધ્યાપકો સુધીની પ્રતિભાશાળી વ્યક્તિઓને મૂલ્યાંકન કાર્યક્રમ તથા અન્ય શૈક્ષણિક કાર્યક્રમોમાં જોડવામાં આવે છે.**

- **પાઠ્યપુસ્તક સંપાદન તાલીમ શિબિર અને પાઠ્યપુસ્તકોના લેખકો,**

પરામર્શકો, અનુવાદકો વગેરે માટેનો પ્રતિભાશોધ કાર્યક્રમ હાથ ધરવામાં આવ્યાં છે.

મંડળની નવાં ક્ષેત્રોમાંની કામગીરી

- બુનિયાદી વિષયોનાં પાઠ્યપુસ્તકો ઈ.સ. ૧૯૯૯ થી ધોરણ ૧૧–૧૨ના બુનિયાદી વિષયોનાં ૨૬ પાઠ્યપુસ્તકો પ્રકાશન કરીને મંડળે જાહેર પરીક્ષા માટેના વધારે વિષયોનાં પાઠ્યપુસ્તકો દ્વારા જે–તે ક્ષેત્રના વિદ્યાર્થીઓને આધારભૂત સાહિત્ય પુરું પાડ્યું છે.

- આથી ગ્રામ્ય અને કૃષિનાં ક્ષેત્રોમાં પણ મંડળ માનવ સંશોધન વિકાસના મહત્ત્વના કાર્યમાં પોતાનો ફાળો આપી શક્યું છે.

ધોરણ ૮ થી ૧૨ ના કોમ્પ્યુટર વિષયનાં પાઠ્યપુસ્તકો

- ઈ.સ. ૧૯૯૮થી રાજ્યના વિજ્ઞાન અને તકનિકી ક્ષેત્રમાંના આધુનિક યુગના વિકાસ સાથે કદમ મિલાવવા માટે વિદ્યાર્થીઓને સુજ્ઞ કરવાના હેતુથી મંડળ દ્વારા ૮ થી ૧૨ના ગુજરાતી તથા અંગ્રેજી ભાષામાં કમ્પ્યુટર વિષયનાં પાઠ્યપુસ્તકોનું પ્રકાશન કરવામાં આવ્યું છે

વ્યાવસાયિક ક્ષેત્રનાં પાઠ્યપુસ્તકો

- રાજ્યમાંના બારમા ધોરણ પછી પ્રાથમિક અધ્યાપનમંદિર પ્રમાણપત્રના અભ્યાસક્રમો (પી.ટી.સી) પરથી પ્રથમ તથા દ્વિતીય વર્ષનાં પાઠ્યપુસ્તકો પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યાં છે.

- એ જ રીતે શારીરિક શિક્ષણ પ્રમાણપત્રના અભ્યાસક્રમો પરથી (સી.પી.એડ્.) પ્રથમ વર્ષ તથા દ્વિતીય વર્ષનાં પાઠ્યપુસ્તકોના પ્રકાશનનું કરવામાં આવ્યું છે.

- આમ, જે–જે ક્ષેત્રમાં ગુજરાતના વિદ્યાર્થીઓને આધારભૂત સાહિત્યની

જરૂરિયાત છે. તેમાં મંડળ પોતાનો ફાળો આપી રહ્યું છે

બાલસૃષ્ટિ

- ધોરણ ૧ થી ૭ ના વિદ્યાર્થીઓ તથા શિક્ષકોને ઉપયોગી એવું ચતુરંગી મંડળ દ્વારા પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે.

- રાજ્યની લગભગ ૩૦,૦૦૦ જેટલી જિલ્લાપંચાયત, નગર પ્રાથમક શિક્ષણ સમિતિ અને કોર્પોરેશન હસ્તકની પ્રાથમિક શાળાઓને વિનામૂલ્યે "બાલસૃષ્ટિ' મોકલવામાં આવે છે.

- આમાં શિક્ષકોને ક્ષમતાકેન્દ્રી, અધ્યાપન, શૈક્ષણિક સાધનોના નિર્માણ તથા ધોરણ ૧ થી ૭ના વિવિધ વિષય અંગે માર્ગદર્શન આપવામાં આવે છે.

- બાલવિભાગમાં બાળકોને અત્યંત પ્રિય એવી બાલવાર્તાઓ, ટુચકાઓ, બુદ્ધિકસોટીઓ, બાલકાવ્યો–નિબંધો વગેરે બાલસાહિત્ય આપવામાં આવે છે. સમગ્ર રાજ્યમાંથી "બાલસૃષ્ટિ' ને ઉમળકાભર્યો આવકાર સાંપડયો છે.

પૂરક સાહિત્ય

- શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસક્રમ ઉપરાંત અન્ય ક્ષેત્રમાં પણ વિપુલ પ્રમાણમાં જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી શકે એ માટે મંડળ દ્વારા પૂરક સાહિત્ય પ્રકાશિત કરવાનું પણ આયોજન હાથ ધરવામાં આવ્યું છે.

- જીવનમૂલ્યો અને આદર્શો ઉપરાંત જ્ઞાનપૂર્ણ બાબતોની જાણકારી માટે પૂરક પુસ્તિકાઓનું પ્રકાશન મંડળે હાથ ધર્યુ છે.

શૈક્ષણિક બાબતો

- ધોરણ ૧થી ૧૨ના પાઠ્યપુસ્તકો, ઉત્તર બુનિયાદી પાઠ્યપુસ્તકો, ધોરમ ૮ થી ૧૨ના પાઠ્યપુસ્તકો, ""બાલસૃષ્ટિ" સામાયિક વગેરેનું પ્રકાશન કરવામાં આવે છે
- ગુજરાતી ઉપરાંત અંગ્રેજી, હિન્દી, મરાઠી, સિંધી, ઉર્દૂ અને તમીલ તેમજ દેવનાગરી લિપિમાં પાઠ્યપુસ્તકોનું પ્રકાશન કરવામાં આવે છે.
- પૂરક પ્રકાશનો બાબતે ધોરણ ૧ થી ૪ના પાઠ્યપુસ્તકોને લગતી શિક્ષક આવૃતિઓ ગુજરાતી, અંગ્રેજી, હિન્દી, મરાઠી, સિંધી અને ઉર્દૂ માધ્યમમાં ""બાલસૃસ્ટિ" સામયિક, ધોરણ 1 થી ૭ માટે ગુજરાતી-અંગ્રેજી શબ્દકોશ વગેરે પ્રકારના પૂરક પ્રકાશનો મંડલ દ્વારા પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવે છે.
- "બાલસૃષ્ટિ" નામનું સામયિક માસિક રૂપે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવે છે. તેનું માસિક લવાજમ રૂ. ૮૦/- છે.
- પુસ્તકોની હસ્તપ્રત તૈયાર કરવા માટે પાઠ્યપુસ્તકના અભ્યાસક્રમને અનુરૂપ લેખકોની પેનલમાં નામોની મંજૂરી મેળવીને લેખકો દ્વારા હસ્તપ્રત તૈયાર કરવામાં આવે છે.
- ત્યારબાદ તેની સમીક્ષા માટે પાઠ્યપુસ્તકોના વિષયને અનૂરૂપ પરામર્શકોની નિયુક્તિ કરી, પરામર્શન કરાવવામાં આવે છે. તેમાં જરૂરી સૂચનાને અમલ કરવામાં આવે છે.
- ત્યારબાદ હસ્તપ્રતને વિષયવસ્તુની દષ્ટિએ વાંચન કરાવવામાં આવે છે. આમ, આ પ્રક્રિયા પૂર્ણ થયે. હસ્તપ્રત તૈયાર થાય છે.
- લેખક/પરામર્શક/અનુવાદકની નિયુક્તિની પ્રક્રિયામાં જે-તે ધોરણના પાઠ્યપુસ્તકના વિષયને અનુરૂપ શૈક્ષણિક લાયકાત અને અનુભવને ધ્યાનમાં લઈને નિયુક્તિ કરવામાં આવે છે.

- **લેખન/પરામર્શન/પ્રુફરીડિંગ/અનુવાદ અંગેના પુરસ્કાર મંડળની સામાન્યસભામાં નક્કી થયેલ નીચે મુજબના દર ચૂકવવામાં આવે છે**
- **લેખન કાર્યનો પુરસ્કાર પ્રતિ માન.... રૂ. ૫૦૦/- સંયુક્ત પેનલને**
- **પરામર્શન પુરસ્કાર પ્રતિ માન..... રૂ. ૩૦/- પરામર્શન દીઠ**
- **પ્રુફરીડિંગ પુરસ્કાર પ્રતિ માન... . રૂ. ૨૦/- છાપેલા પાના દીઠ**
- **અનૂવાદ પુરસ્કાર પ્રતિ છાપેલ પાનદીઠ રૂ. ૨૦૦/- બધી ભાષા માટે સંયુક્ત પેનલને**
- **લેખન/પરામર્શન/પ્રુફરીડિંગ/અનુવાદની કામગીરી માટે લેખકો સાથે કરાર કરવામાં આવે છે.**

- **યોજવામાં આવતી મિટિંગ/કાર્યશિબિરમાં ઉપસ્થિત રહેવા અંગે બેઠકભથ્થું, ટી.એ. /ડી.એ. રહેવા/આકસ્મિક ખર્ચ અને ચા-નાસ્તા અંગેના ખર્ચના દરની (સભ્યદીઠ) વિગતો**
- **બેઠક ભથ્થું. રૂ. ૧૫૦/- પ્રતિદિન**
- **ટી.એ. /ડી.એ... રૂ. ૧૨૦/ પ્રતિદિન**
- **આકસ્મિક ખર્ચ રૂ. ૧૦૦/- અથવા વાસ્તવિક ખર્ચ**
- **ચા-નાસ્તા ખર્ચ રૂ. ૩૦/- પ્રતિનિદ (સભ્યદીઠ)**
- **બેઠકો સ્થાનિક તેમજ બહારગામ અન્ય શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં તેમજ પ્રસિદ્ધ સ્થળોએ યોજવામાં આવે છે.**
- **પાઠ્યપુસ્તકો ઉપરાંત ધોરણવાર વિદ્યાર્થીઓ વધારાના વાંચન માટે પ્રાયોગિકપોથી, શિક્ષક અધ્યાપનપોથી, શબ્દકોશ વેગેર સંદર્ભ પુસ્તકો તૈયાર કરવામાં આવે છે.**